

בעזרת ה' יתברך

ספר
מגדל נאה

פרשת ויעז

מאת
נפתלי אהרן וקשטיין

פרשת ויצא

ועוד יס לרמוז בענין זה באופן נפלא
 צס"ד, זמה שמלאנו עוד פס,
 שלאחר שיעקב אבינו ע"ה עמד ותיקן
 והתפלל שם תפלת ערבית, קצו פס גם
 את מקום שינתו, וישן במקום אשר
 התפלל שם, ונתגלה אליו ה' בחלוס,
 במראה הנבואה, ופס נאמר (בראשית כ"ח י"ג),
 "והנה ה' ניצב עליו ויאמר אני ה' אלקי
 אברהם אביך ואלקי יצחק הארץ אשר
 אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך",
 והנה, תיבת "שוכב", חסר כתיב, "שכב",
 ותיבה זו עולה בגימ' (שכ"ב) כמנין תיבת
 "מעריב" (שכ"ב), כלומר, המקום אשר
 התפלל שם תפילת מעריב, והרי זה
 כאילו נאמר, "הארץ אשר אתה 'מעריב'
 עליה", והנה גם זה לנו רמז נפלא צס"ד.

* * *

וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני
 קדם (בראשית כ"ט א'), וכתב רש"י,
 "משנתצטר בשורה טובה, שהוצטח בשמירה,
 נשא לבו את רגליו, ונעשה קל ללכת".
 ונראה לרמוז בזה צס"ד, שכן, מלאנו בדברי
 חכמינו ז"ל, שאחד מדרכי הדרשות בתורה
 הוא, על ידי הכלל של "גורעים ומוסיפים
 ודורשים", (יומא דף מ"ח ע"א ובבא בתרא דף ק"א
 ע"ב ועוד), והנה, כאשר נחצר כאן את דרכי

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה
 ויפגע במקום וילן שם כי בא
 השמש ויקח מאבני המקום וישם
 מראשותיו וישכב במקום ההוא (בראשית
 כ"ח י"א). פסוק זה, הוא אחד מן הפסוקים
 שמהם למדו חכמינו ז"ל על תפילותיהם של
 האבות הק', ואלמדו (ברכות דף כ"ו ע"ב),
 "תפלות, אבות תקנום, אברהם תיקן
 תפלת שחרית, שנאמר (בראשית י"ט כ"ז),
 וישכס אברהם צוקר אל המקום אשר עמד
 פס, ואין עמידה אלא תפלה, שנאמר (ההלים
 ק"ו ז'), ויעמוד פינחס ויפלל, יצחק תיקן
 תפלת מנחה, שנאמר (בראשית כ"ד ס"ג), ואלא
 יצחק לשוח בשדה לפנות ערב, ואין שיחה
 אלא תפלה, שנאמר (ההלים ק"ב ע"א), תפלה
 לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו, יעקב
 תיקן תפלת ערבית, שנאמר (בראשית כ"ח
 י"א), ויפגע במקום וילן שם, ואין פגיעה
 אלא תפלה, שנאמר (ירמיה ז' ט"ז), ואתה אל
 תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה
 ותפלה ואל תפגע ביה, ע"כ.

והנה, הדבר נרמז בדרך פלא בגוף
 שפת התיבות הללו, "וילן שם כי
 בא השמש ויקח" (אלף וכל"ה), שהם עולים
 בגימ' בדיוק נפלא כמנין התיבות "ויתפלל
 ערבית" (אלף וכל"ה), חושבנא דדין כחושבנא
 דדין, והוא רמז נפלא ביותר צס"ד.

הרמוז של הגימטריאות והנוטריקון יחד עם אופן הדקדוק של הכלל הנזכר, "גורעים ומוסיפים ודורשים", נמלא בס"ד "נפלאות מתורתך" כאן בפסוק הנזכר.

והוא, כאשר נחליף את האותיות ו' וג' שבתצת "רגליו", צאותיות ו' וב', דהיינו, ש"נגרע" מספר א' ממספרו של האות ג', ויותר ממנה ב' בלבד, ונעביר את מספר הא' הלזה ו"נוסיף" אותו אל האות ו', אשר תהיה מעתה כמספר האות ז', אזו, ילא לנו כאן תיבה חדשה, ותחת תיבת "רגליו", יעלה לנו תיבת "רבליזו", שהוא נוטריקון, יעקב רחל לאה בלהה זלפה. והיינו, שנשא אותו רגליו כאשר הלך לקיים את מצוות בוראו, ולישא את ארבעת נשותיו הנזכרים והנרמזים כאן.

* * *

ובדרך רמז יש לפרש עוד בס"ד בדברי רש"י הנ"ל, "משנתבשר בשורה טובה, שהובטח בשמירה, נשא לבו את רגליו, ונעשה קל ללכת", דהיינו, כמו שאמרו חכמינו ז"ל (בבא בתרא דף ט"ח ע"ב), "וקל מסובין חתן הדבר בבית המיו", ונמלא, שה"חתן הדר בבית המיו", דהיינו, חתן הדך צבית הוכי כלתו קודם נישואיהם, הוא נקרא "קל", ומאחר שיעקב אבינו ע"ה הלך אז אל בית חמיו, שהוא ביתו של לבן, וכפי שרמזנו למעלה בתיבת "רגליו" על ארבעת נשותיו, וכנ"ל, נמלא שהוא היה שם בצחינת "חתן הדר בבית המיו", ונמלא אם כן שצדק הוא "נעשה קל ללכת".

* * *

ולא מן הנמנע מלהוסיף כאן מעין "מילתא דבדיחותא", וצדק

אחות ומליכה ישרה, מה שיש לרמז עוד בנוטריקון של חמשת התיבות הנ"ל, יעקב רחל לאה בלהה זלפה, שהוא נוטריקון של תיבת "זילבר", דהיינו, תרגום של תיבת "בסף" בשפת היידיש.

והנה, כבר שנו וגם שילשו חכמינו ז"ל בכמה וכמה מקומות, שה"יחוס" נקרא "בסף", וכגון מה שדרכו במדרש על הפסוק בספר קהלת, "עד אשר לא ירותק חבל הבסף", ואמרו שם, "חבל הבסף זו שלשלת היוחסין", ועוד דרכו חכמינו ז"ל במדרש (בבא פנתי נשא), על הפסוק בקיר השירים, "עמודיו עשה בסף", ואמרו שם, "זה שלשלת יוחסין", ועוד אמרו שם, "ואין בסף אלא זיקוק יחוס, כמה דתימא, וישב מצרף ומטהר בסף וטיהר את בני לוי וזיקק אותם". ועוד הרבה כיוצא בהם, יש באגדות ובמדרשי חז"ל.

ובדרך הלכה יש להוסיף עליהם גם את מה שאמרו חכמינו ז"ל בפרק "עשרה יוחסין" (הילושין דף ע"א ע"א), "אמר רבי יהושע בן לוי, בסף מטהר ממוזרים, שנאמר, וישב מצרף ומטהר בסף".

ובעתה, על פי כל האמור עד הנה, נוכל להבין בס"ד מה שרמז כאן, שאיש יהודי אינו נחשב "מיוחס", רק אם יחוסו מגיע עד לאחד מושבטי ישראל, עד אחד מבניהם של יעקב רחל לאה בלהה זלפה, וכאמור.

* * *

וילך ראובן בימי קציר הימים וימצא דודאים בשדה ויבא אותם אל לאה אמו ותאמר רחל אל לאה תני נא לי מדודאי בנך ותאמר לה המעט

קחתך את אישי ולקחת גם את דודאי בני ותאמר רחל לבן ישכב עמך הלילה תחת דודאי בנד, (בראשית ל' י"ד ט"ז). וכתב "צעל הטורים", שתיבת "לבן" (ק), עולה בגימ' כמנין התיבות "מדה במדה" (ק), ורמז יש בכך, ובלשוננו, "לבן ישכב עמך הלילה, על כן לא נקברה עמו במערה, לבן, בגימ', מדה במדה", עכ"ל. (והוא אחד מן השפה פעמים שמלאנו בתורה תיבת "לבן", כאשר בשלשה מהם, מזיין ה"צעל הטורים" את מספר הגימ' של תיבה זו, שעולה בגימ' ק, כמספר התיבות "מדה במדה", שעולים ג"כ בגימ' ק).

ונראה לבאר עוד בס"ד, ברמז עמוק יותר שנרמז כאן ברמז זה של ה"צעל הטורים", והוא, בהקדם דברי חכמינו ז"ל, שאמרו (סוטה יז ע"א), "דרש רבי עקיבא, איש ואשה, זכו, שבינה ביניהם, לא זכו, איש אוכלתן". והנה, על פשוטו, הרי הוא כמו שפירש שם רש"י, "שזכו ללכת בדרך ישרה", דהיינו, שכל איש ואשה השכינה שורה ביניהם, ואילו מה שאמרו "זכו" ו"לא זכו", אין הכוונה שזכו והגיעו למעלה וקדושה יתירה, אלא די בכך שלא הקלו דרכם, ושלל עזרו בהליכותיהם מן הדרך הישרה אשר על פי דיני התורה, ומשום כך בלבד זוכים הם שהשכינה כבר מלויה ושרויה ביניהם.

ברם, נראה לבאר בס"ד באופן נעלה יותר בס"ד, והוא, על פי מה שאמרו חכמינו ז"ל (יומא דף ע"ו ע"ב ובשינויים זעירים בסנהדרין דף ע"ג ע"א), "רב כהנא רמי כתיב תירש, וקרינו תירוש, זבה, נעשה ראש, לא זבה, נעשה רש, והיינו דרבא, דרבא רמי, כתיב ישמח (ההלים ק"ד ל"א), וקרינו ישמח, זבה, משמחו, לא זבה, משממו, והיינו לאמר רבא, חמרא וריחני

פקחין", ופירש רש"י (יומא סג), "זבה, לשתות לפי מידה, נעשה ראש, שמפקח לבו בחכמה", ועוד פירש רש"י (סנהדרין סג), "זבה, כלומר, אם זכה וידע להיזהר בעצמו מלשתות יותר מדאי, משמחו, שמפקח את הלב", ע"כ.

ונמצינו למדים מכאן כמה דברים. ראשית, ש"זבה" ו"לא זבה", היינו, ש"זבה", הוא שהדבר נעשה במדה הרצויה, ואילו "לא זבה", הוא שהדבר נעשה הרבה יותר מדאי מן המדה הרצויה. ועוד, שאם "זבה", היינו, שהוא "יודע להיזהר בעצמו" מלעבור את הגבול "יותר מדאי".

ועל פי הדברים האלה יש לבאר מעתה בס"ד, את האופנים הגורמים שהשכינה תהיה שורה על האיש והאשה אשר זכו לכך. והוא, שאם האיש והאשה מתנהגים במדה הרצויה, והם "יודעים להיזהר בעצמם" מלעבור את הגבול "יותר מדאי", אזי הם מאלו אשר "זכו", ועל כן, "שכינה שרויה ביניהם". ואילו ההיפך מכך ח"ו, הוא כאשר האיש והאשה אינם מתנהגים במדה הרצויה, והם "אינם יודעים להיזהר בעצמם" מלעבור את הגבול "יותר מדאי".

ומעתה יש לרמז כל זה בדברי ה"צעל הטורים" הנ"ל, שהוא הדבר אשר רמזה למה בדבריה, דהיינו, ש"זכו" יעקב אבינו ע"ה ונסותיו, האמהות והספחות, שה"שכינה תהיה שורה ביניהם", ונמלאה עמהם צלהליהם, "לבן", כלומר, מאחר שהם "זכו", וכל מעשיהם נעשים "מדה במדה" (ק), וכנרמז במנין הגימ' של תיבת "לבן" (ק), וכדברי ה"צעל הטורים" האמורים.